Conceptnota

‘Luisteren, Versterken, Meedoen’

Participatievisie gemeente Medemblik

Versie 30-09-2025

Samenvatting participatievisie

volgt

Inhoudsopgave

Samenvatting participatievisie 2
1. Inleiding 4
1.1 Waarom participatie? 4
1.2 Hoe deze participatievisie is opgebouwd 4
1.3 Totstandkoming van de participatievisie 5
1.4 Participatie in de praktijk 5
2. Wie initieert de participatie en waarom? 6
2.1 Participatie als gezamenlijke opgave 6
2.2 Participatie als middel, niet als doel 6
2.3 Drie initiatiefnemers 6
2.4 Inzetten juiste participatieroute 6
2.5 Wat volgt in deze visie 7
3. De samenleving als initiatiefnemer 8
3.1 De functie van participatie 8
3.2 Participatieroutes vanuit de samenleving 8
3.3 Onze rol 9
4. De gemeente (college van B&W) als initiatiefnemer 11
4.1 De functie van participatie 11
4.2 Participatieroutes vanuit de gemeente 11
4.3 Onze rol 12
5. De gemeenteraad als initiatiefnemer 14
5.1 Functie van participatie 14
5.2 Participatieroutes vanuit de gemeenteraad 14
5.3 Onze rol 15
6. Onderlinge samenwerking tussen initiatiefnemers 17
7. Vooruitblik en ambitie 17
7.1 Vooruitblik: participatie als motor van democratische versterking 18
7.2 Ambitie: participatieroutes die passen bij onze democratische opdracht 18
8. Hoe brengen we dit in de praktijk? 20
8.1 Eerste volgende stap: van visie naar handelingskader 20
8.2 Juridische vertaling in de participatieverordening 20
8.3 Implementatie: van papier naar praktijk 20
Bijlage 1 Totstandkoming participatievisie 21
Bijlage 2 Participatie in wet-regelgeving 22
Bijlage 3 Toelichting participatieroutes 25

1. Inleiding

1.1 Waarom participatie?

De gemeente Medemblik vindt het belangrijk dat inwoners en ondernemers kunnen meedenken en meedoen. Samen maken we betere plannen, zorgen we voor meer betrokkenheid en bouwen we aan een gemeenschap waarin iedereen telt.

We zien dat steeds meer mensen zich inzetten voor hun buurt, stad of dorp. Denk aan inwoners die een groeninitiatief starten of ondernemers die meedenken over het centrum van de stad Medemblik. Dat waarderen we enorm. Als gemeente willen we hierbij aansluiten. We doen het niet meer alleen, maar samen met de samenleving. Dat vraagt om een andere manier van samenwerken.

Ook landelijk verandert er veel. De overheid vraagt gemeenten om inwoners vaker te betrekken bij plannen en beleid. Soms is dat zelfs verplicht. Bijvoorbeeld:

- De Omgevingswet (2024): Deze wet vraagt initiatiefnemers om omwonenden en andere belanghebbenden vroeg te betrekken bij plannen voor de leefomgeving.
- De Wet versterking participatie op decentraal niveau (2023): Gemeenten moeten hierin vastleggen hoe inwoners worden betrokken bij het maken en uitvoeren van beleid.

Daarnaast zijn er andere wetten waarin participatie een belangrijke rol speelt. Bijvoorbeeld de Wmo, Jeugdwet, Participatiewet, Wet publieke gezondheid en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Deze wetten zeggen dat gemeenten inwoners, cliënten en organisaties moeten betrekken bij het maken van beleid. Zo sluit het beleid beter aan bij wat er speelt in de praktijk. In bijlage 2 staat een overzicht van alle wetten waarin participatie is opgenomen. Je ziet daarin dat participatie een vast onderdeel is geworden van beleid in veel gebieden: van zorg en jeugd tot duurzaamheid en energie.

In Medemblik maken we participatie onderdeel van ons dagelijks werk. Niet als extra taak, maar als iets vanzelfsprekends. We doen dit omdat we geloven dat we samen zorgen voor een sterke en fijne gemeente.

1.2 Hoe deze participatievisie is opgebouwd

In deze visie laten we zien hoe we in Medemblik omgaan met participatie en welke rol dit speelt in de samenwerking tussen inwoners, ondernemers, organisaties, ambtenaren en bestuur. De visie is opgebouwd rondom drie initiatiefnemers van participatie: de samenleving, de gemeente (college van B&W) en de gemeenteraad. Elk van hen kan het startpunt zijn van een participatieproces, met een eigen doel en bijpassende participatieroutes. In de daaropvolgende hoofdstukken werken we deze rollen uit, geven we richting aan onze participatieroutes en beschrijven we hoe we participatie stap voor stap in praktijk brengen.

1.3 Totstandkoming van de participatievisie

Deze visie is opgesteld in samenwerking met diverse betrokkenen uit onze organisatie. We hebben gesprekken gevoerd met de gemeenteraad, het college van B&W, het managementteam en ambtenaren vanuit verschillende domeinen, bijvoorbeeld met de inclusie-agenda en de visie op dienstverlening.

In werksessies en klankbordgesprekken hebben we onze uitgangspunten verkend, gedeeld en aangescherpt. Deze visie gaat vooral over het kiezen van een richting: over organisatorische en bestuurlijke keuzes. Welke participatieroutes kunnen en willen we inzetten en welke budgettaire ruimte is hiervoor? De samenleving is in deze fase nog niet betrokken. In de volgende fase, bij de uitwerking van de participatieroutes en de toepassing in de praktijk, betrekken we inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners wél. Dan wordt het concreter en relevanter voor de omgeving.

Zie ook bijlage 1 voor het doorlopen participatieproces voor het vaststellen van deze participatievisie (memo presidium 5 juni 2025).

1.4 Participatie in de praktijk

Terwijl we werken aan de participatievisie, blijft de winkel gewoon open. Participatie is geen toekomstplan, maar nu al onderdeel van hoe we als gemeente werken. In bijlage 2 staat een overzicht van de huidige, lokaal vastgelegde afspraken. Ook benoemen we in deze visie praktijkvoorbeelden die laten zien hoe participatie in Medemblik al vorm krijgt. We blijven inwoners, partners en initiatiefnemers betrekken bij wat er speelt, en leren onderweg wat goed werkt en waar ruimte is voor verbetering. Zo groeien we stap voor stap toe naar een breed gedragen en gezamenlijk ingevulde aanpak voor participatie.

2. Wie initieert de participatie en waarom?

2.1 Participatie als gezamenlijke opgave

In Medemblik zien we participatie als een manier om samen te bouwen aan een prettige en toekomstbestendige leefomgeving. Een omgeving waarin mensen zich betrokken voelen, elkaar ontmoeten en invloed kunnen uitoefenen op wat er speelt in hun leven.

Onze gemeente bestaat uit 17 kernen, elk met een eigen karakter, gemeenschap en kracht. Die kracht willen we benutten, versterken en zichtbaar maken. We geloven dat we samen sterker staan. Daarom betrekken we inwoners, verenigingen, dorpsraad en stadsraad, ondernemers en maatschappelijke partners actief bij de vraagstukken die voor ons liggen.

2.2 Participatie als middel, niet als doel

Participatie is daarbij geen doel op zich, maar een middel om in verbinding met de samenleving tot betere keuzes en besluitvorming te komen. We zien participatie als een samenwerking tussen verschillende partijen, die ieder hun eigen drijfveren, belangen en rollen hebben. Om die samenwerking goed vorm te geven, is het belangrijk stil te staan bij de vraag: wie wil wat met participatie bereiken? We onderscheiden daarbij drie initiatiefnemers, elk met een eigen functie van participatie en een andere rol voor de gemeente,

2.3 Drie initiatiefnemers

Afhankelijk van wie het initiatief neemt, krijgt participatie een andere invulling en vraagt het iets anders van de gemeente. We onderscheiden drie initiatiefnemers:

1. De samenleving als initiatiefnemer
   Inwoners, ondernemers, organisaties of netwerken nemen zelf het voortouw en de gemeente kan daarbij aansluiten.
2. De gemeente (college van B&W) als initiatiefnemer
   De gemeente zet een participatieproces op om beleid of plannen samen met de omgeving te ontwikkelen.
3. De gemeenteraad als initiatiefnemer
   Participatie ontstaat vanuit het politieke gesprek, waarbij inwoners actief worden betrokken bij democratische besluitvorming.

Duidelijkheid over die rollen is essentieel: welke positie nemen wij als gemeente in, en wat mogen inwoners van ons verwachten? Afhankelijk van wie het initiatief neemt, ontstaan andere vormen van participatie, met elk hun eigen dynamiek en routes waarlangs het gesprek loopt. Door deze participatieroutes bewust te kiezen en in te zetten, kunnen we participatie doelgericht en passend vormgeven.

2.4 Inzetten juiste participatieroute

Participatie krijgt pas betekenis als inwoners de juiste mogelijkheden hebben om mee te doen. Daarvoor maken we gebruik van verschillende participatieroutes: overlegvormen en structuren waarmee inwoners en organisaties invloed kunnen uitoefenen en meepraten met de gemeente. Dat kan via vaste overlegvormen, zoals dorpsraden of adviesraden, via formele routes zoals een burgerinitiatief of via georganiseerde trajecten zoals beleid- en projectparticipatie.

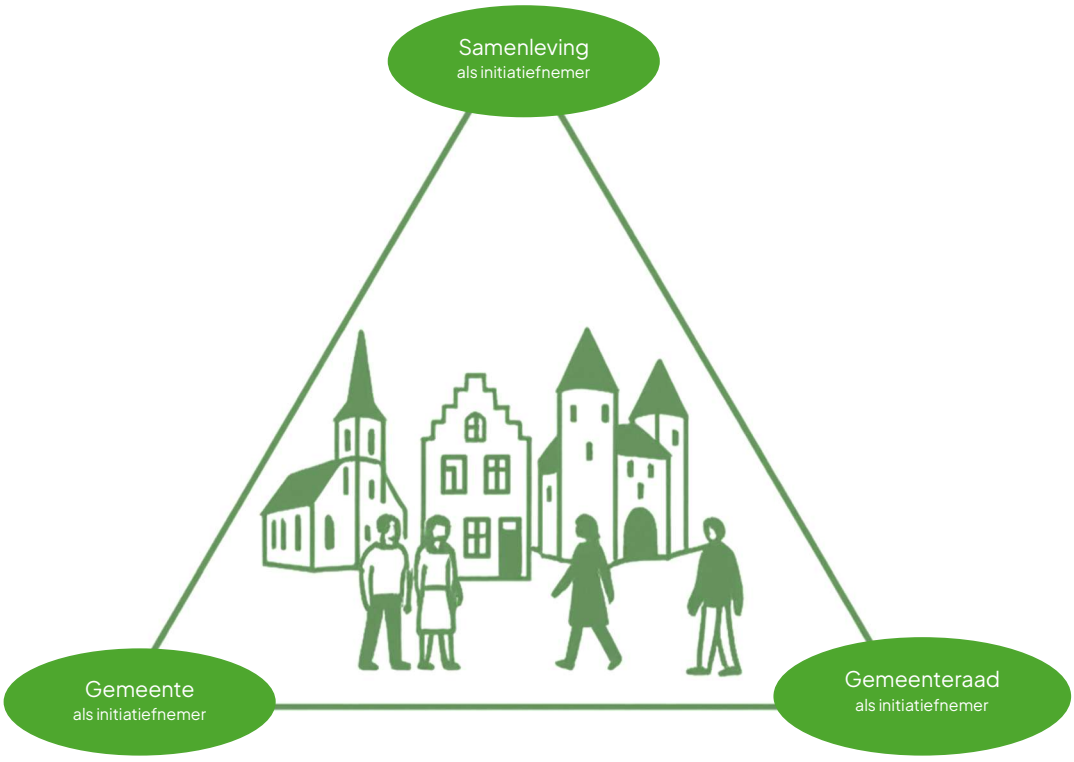
Samen vormen deze routes de kanalen waarlangs gemeente en samenleving met elkaar in gesprek zijn. Niet elke route past bij elke situatie. Wat goed werkt bij een beleidsvraag, is niet automatisch geschikt voor een buurtinitiatief of voor jongerenparticipatie. Daarom kiezen we participatieroutes altijd bewust, zodat ze aansluiten bij het doel, de rol en de doelgroep.

2.5 Wat volgt in deze visie

In de volgende hoofdstukken lichten we de drie initiatiefnemers afzonderlijk toe. Per initiatiefnemer beschrijven we:

- de functie van participatie in die context;
- welke participatieroutes we daarbij beschikbaar hebben;
- wat dat vraagt van de rol van de gemeente.

We laten dit zien met een aantal praktijkvoorbeelden uit Medemblik. Zo ontstaat een helder en samenhangend beeld van hoe we in Medemblik participatie doelgericht, rolbewust en praktisch vormgeven.

Afbeelding 1. Drie initiatiefnemers van participatie

3. De samenleving als initiatiefnemer

Veel inwoners en organisaties willen iets betekenen voor hun buurt, dorp, stad of gemeenschap. Die betrokkenheid is in onze gemeente duidelijk voelbaar. Om die kracht tot bloei te laten komen, is het belangrijk dat mensen elkaar kunnen ontmoeten, ideeën kunnen delen en samen plannen kunnen uitvoeren. Denk aan bewoners die samen een buurttuin aanleggen, jongeren die een ontmoetingsplek opzetten, dorpsraden die meedenken over verkeersveiligheid, verenigingen die activiteiten organiseren voor jong en oud, of vrijwilligers die zich inzetten voor het beheer van een dorpshuis.

3.1 De functie van participatie

De functie van participatie in deze rol is het **versterken van initiatieven en betrokkenheid uit de samenleving**. Dit noemen we overheidsparticipatie. De gemeente kan hierbij aansluiten, op wat er al leeft en ondersteunt waar nodig, zonder zelf aan het roer te staan. Het versterkt initiatieven en betrokkenheid in de samenleving doordat we:

- Ruimte bieden aan bewonersinitiatieven, dorpsraden, stadsraad en maatschappelijke netwerken.
    - De gemeente erkent en faciliteert eigen plannen van inwoners en ondersteunt structuren die vanuit de gemeenschap zelf opereren.
- Eigenaarschap en verbondenheid versterken in dorpen en wijken.
    - Door bijvoorbeeld zelf activiteiten te organiseren, zelf aan het roer te staan, voelen inwoners zich meer verantwoordelijk voor hun leefomgeving én voor elkaar.
- Samenwerking, ontmoeting en sociale samenhang stimuleren
    - Participatie brengt mensen samen rond gedeelde thema's of belangen, wat onderlinge verbinding versterkt.

Om deze vorm van participatie concreet te maken, zetten we verschillende participatieroutes in die bewonersinitiatieven versterken, eigenaarschap ondersteunen en samenwerking in de gemeenschap bevorderen.

3.2 Participatieroutes vanuit de samenleving

Participatieroutes zijn vaste overlegvormen en structuren waarmee we met inwoners en partners werken aan maatschappelijke initiatieven en lokale opgaven. De participatieroutes die momenteel binnen de gemeente Medemblik beschikbaar zijn voor het versterken van initiatieven uit de samenleving:

1. Dorpsraden en Stadsraad.
   Dorps- en stadsraden zijn vaste overlegtafels waarin vertegenwoordigers uit dorpen en de stad signalen uit de gemeenschap oppakken en de verbinding met de gemeente leggen.
2. Initiatiefnemersparticipatie (onder de Omgevingswet).
   Inwoners of organisaties die een ruimtelijk initiatief nemen, zijn volgens de Omgevingswet verantwoordelijk voor het zelf betrekken van de omgeving.
3. Zelfredzaamheidparticipatie.
   Inwoners nemen zelf het voortouw in een maatschappelijk initiatief of buurtactiviteit, met beperkte betrokkenheid van de gemeente. Dit kan door een initiatievenbudget te verstrekken die inwoners de mogelijkheid geeft om met een kleine bijdrage van de gemeente hun eigen idee voor de buurt of het dorp te realiseren. Opbouwwerk kan hier ondersteuning bieden.

4. Samenwerkingsovereenkomsten met lokale organisaties.
   Afspraken tussen gemeente en maatschappelijke partners over structurele samenwerking en gezamenlijke doelen in de buurt of wijk.
5. Medekernen
   Een platform waarop betrokken inwoners berichten met elkaar delen. Over bijvoorbeeld evenementen en activiteiten. Maar waar inwoners ook hulp kunnen vragen (en aanbieden).

Naast de bestaande participatieroutes verkennen we nieuwe mogelijkheden. We onderzoeken hun effecten en randvoorwaarden en bepalen vervolgens of, en op welke manier, we deze toevoegen aan onze kaart van participatieroutes. De nieuwe participatieroute die we willen verkennen is:

6. Uitdaagrecht
   Inwoners of organisaties dagen de gemeente uit om een publieke taak over te nemen als zij denken het beter of efficiënter te kunnen doen.

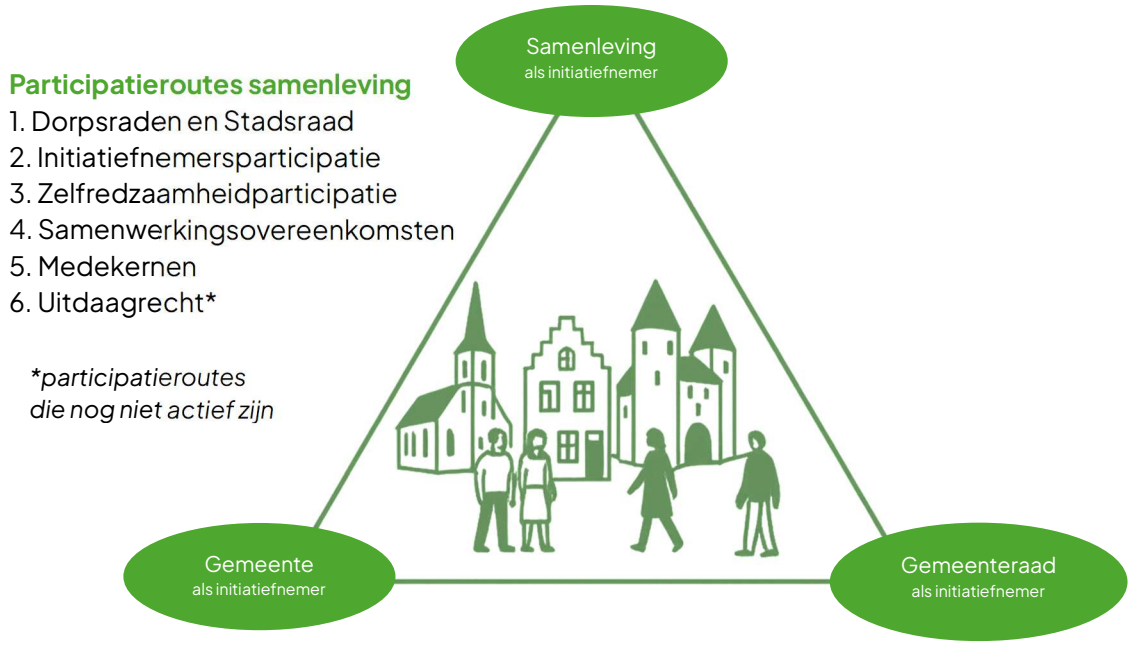
Zie bijlage 3 voor een uitgebreide uitleg van de genoemde participatieroutes. Deze routes geven vorm aan de samenleving als mede-eigenaar van publieke ruimte en maatschappelijke opgaven. Ze vragen van de gemeente een rol die ondersteunend en faciliterend is, zonder de eigen kracht van inwoners over te nemen.

3.3 Onze rol

Deze rol vraagt van ons als gemeente om aan te sluiten. Dat betekent:

- Ruimte geven aan initiatief en vertrouwen in het vermogen van inwoners;
- Faciliterend werken: meedenken, ondersteunen, soms subsidiëren of verbinden;
- Niet sturen, wel beschikbaar zijn: niet alles hoeft via de gemeente te lopen, maar we laten initiatiefnemers niet aan hun lot over.

Deze houding vraagt om flexibiliteit, vertrouwen en de bereidheid om als gemeente los te laten waar het kan en aan te haken waar dat nodig is.

Afbeelding 2. Drie initiatiefnemers van participatie met participatieroutes voor de voor de samenleving

Mythes en misverstanden over participatie door samenleving

Participatie roept soms onjuiste verwachtingen op. Daarom maken we in onze visie duidelijk wat participatie wel en niet betekent.

1. De gemeente laat alles los

Soms leeft het beeld dat overheidsparticipatie betekent dat de gemeente zich volledig terugtrekt. In werkelijkheid vraagt faciliteren nog steeds om betrokkenheid: zorgen voor kaders, procesbegeleiding en ondersteuning waar nodig. Zonder die heldere rolverdeling kunnen initiatieven vastlopen of ongelijkwaardige verwachtingen oproepen.

2. De overheid is altijd dienstbaar aan elk initiatief

Niet elk idee dat uit de samenleving komt, kan zomaar worden uitgevoerd. Een initiatief moet passen binnen de wet- en regelgeving, aansluiten bij gemeentelijk beleid en voldoende draagvlak hebben. Soms betekent dat dat de gemeente een initiatief moet afwijzen of bijsturen. Duidelijkheid hierover voorkomt teleurstelling en houdt het speelveld eerlijk.

Voorbeeld

Warm Medemblik is een groep enthousiaste vrijwilligers uit de gemeente die zijn opgeleid tot energiecoach. Zij geven inwoners en ondernemers praktische tips en adviezen om woningen en bedrijfspanden te verduurzamen. Zo dragen ze bij aan het behalen van de gemeentelijke klimaatdoelen. De gemeente ondersteunt dit initiatief actief, onder meer door zichtbare steun en een eigen plek op het platform www.duurzaammedemblik.nl

4. De gemeente (college van B&W) als initiatiefnemer

Als gemeente ontwikkelen we beleid, voeren plannen uit of maken keuzes over publieke middelen. Denk bijvoorbeeld aan het opstellen van een nieuw verkeersplan, het bouwen of renoveren van een school, het verdelen van subsidies aan verenigingen, het herinrichten van een dorpsplein of het bepalen van regels voor woningbouw.

4.1 De functie van participatie

De functie van participatie in deze rol is **het verbeteren van beleid en besluitvorming**. We nodigen inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties bewust uit om mee te doen, mee te denken of mee te beslissen. Dit noemen we burgerparticipatie. Het verbetert beleid en besluitvorming doordat we:

- Gebruik maken van lokale kennis en praktijkervaring.
    - Inwoners kennen hun omgeving als geen ander en leveren waardevolle inzichten voor beleid.
- Beleid baseren op wat er leeft, waardoor besluiten beter en gerichter zijn.
    - Door goed te luisteren in een vroeg stadium, ontstaat beleid dat realistisch is en meer kans van slagen heeft.
- Begrip van beleid en uitvoering te vergroten.
    - Mensen begrijpen beleid en afwegingen eerder als ze erbij betrokken zijn geweest.
- Beleid evalueren en verbeteren.
    - Door samen te kijken wat werkt en wat niet, zorgen we dat beleid blijvend aansluit bij de praktijk.

Om deze functie van participatie in de praktijk te brengen, beschikken we over verschillende participatieroutes waarmee we inwoners en partners gericht kunnen betrekken bij beleid en besluitvorming.

4.2 Participatieroutes vanuit de gemeente

Participatieroutes zijn overlegvormen en structuren die we inzetten om inwoners, organisaties en andere betrokkenen op een passende manier te betrekken bij beleid, besluitvorming en maatschappelijke opgaven. De participatieroutes die momenteel binnen de gemeente Medemblik beschikbaar zijn om beleid en besluitvorming te verbeteren zijn:

1. Beleids- of projectparticipatie
   Inwoners en belanghebbenden worden betrokken bij de ontwikkeling of uitvoering van beleid of projecten, variërend van raadpleging tot co-creatie of meebeslissen. Een digitaal platform kan hierin ondersteunen.
2. Formele zienswijze
   Een formele zienswijze is een reactie van inwoners of belanghebbenden op een ontwerpbesluit dat ter inzage ligt, waarmee zij hun mening of bezwaren kunnen inbrengen in de formele besluitvorming.
3. Adviesraden
   Medemblik heeft twee actieve adviesraden die het college gevraagd en ongevraagd advies geven: Jongerenadviesraad (in ontwikkeling) en Adviesraad Sociaal Domein. Zij kunnen bij project-of beleidsparticipatie actief betrokken worden.

4. Commissies
   Binnen de gemeente zijn er verschillende commissies die het college adviseren. De Straatnamencommissie bestaat uit inwoners die meedenken over de naamgeving van straten, pleinen. Tot slot is er de regionale Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (Mooi Noord-Holland), die plannen en projecten toetst en adviseert over architectuur, stedenbouw en landschap.

Naast de bestaande participatieroutes verkennen we nieuwe mogelijkheden. We onderzoeken hun effecten en randvoorwaarden en bepalen vervolgens of, en op welke manier, we deze toevoegen aan onze kaart van participatieroutes. De nieuwe participatieroute die we willen verkennen is:

5. Burgerpanel
   Een vaste groep inwoners wordt regelmatig geraadpleegd om meningen en ideeën op te halen over beleid en actuele onderwerpen. Meestal via enquêtes of vragenlijsten.

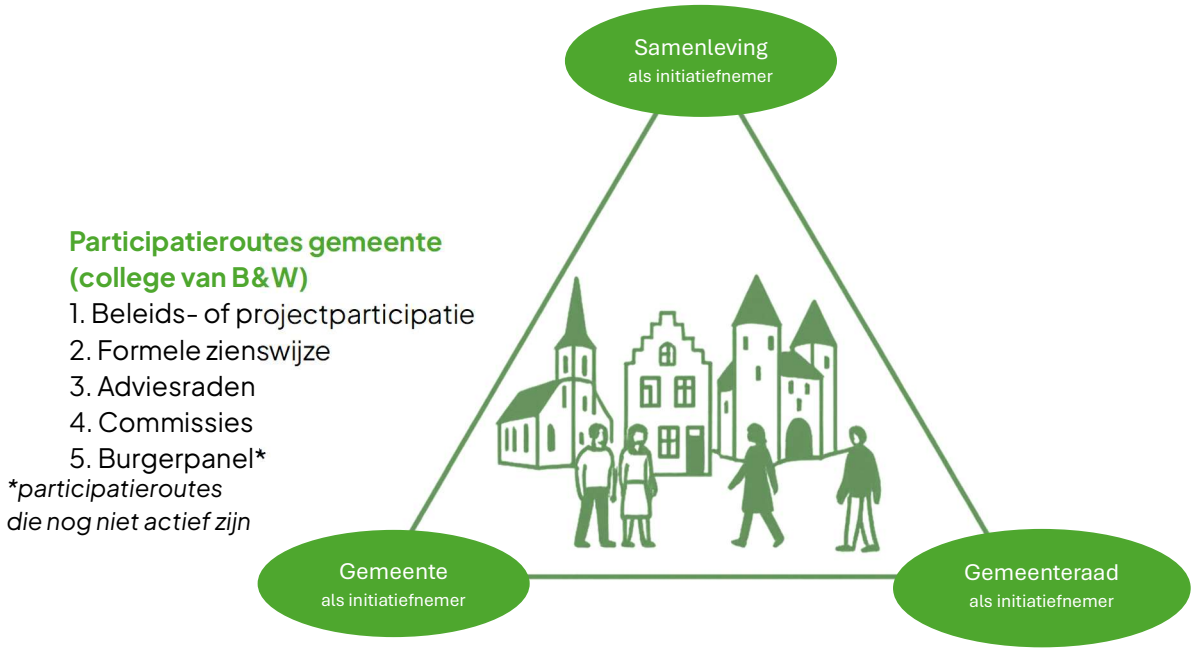
Zie bijlage 3 voor een uitgebreide uitleg van de genoemde participatieroutes. Deze routes maken beleid rijker, realistischer en beter afgestemd op wat er leeft in de samenleving.

Niet elk participatieroute vraagt om dezelfde mate van regie of procesontwerp. Sommige routes zijn formeel van aard, andere juist interactief of adviserend. Het is daarom belangrijk om per route goed te kijken naar de passende aanpak. Om deze participatieroutes effectief in te zetten, is het van belang dat we als gemeente bewust onze rol kiezen en duidelijk zijn over hoe we het proces vormgeven en begeleiden.

4.3 Onze rol

Het college is actief aan zet, we begeleiden of regisseren bij vraagstukken, dat betekent:

- Een helder procesontwerp maken: Hoe betrekken we wie, wanneer en met welk doel?
- Transparant zijn over de ruimte voor invloed: Waar gaat het over? Wat staat vast en waar kan nog over worden meegedacht?
- Eerlijk terugkoppelen: Wat doen we met wat we hebben opgehaald? Zo zorgen we voor duidelijke verwachtingen, passende ondersteuning en een participatieproces dat werkt voor iedereen.

Afbeelding 3. Drie initiatiefnemers van participatie met participatieroutes voor de voor de gemeente

Mythes en misverstanden over participatie door ambtelijke organisatie

Participatie roept soms onjuiste verwachtingen op. Daarom maken we in onze visie duidelijk wat participatie wel en niet betekent.

1. **Participatie leidt automatisch tot draagvlak**

Een veelgehoorde gedachte is dat participatie altijd tot instemming leidt. In werkelijkheid gaat participatie over het betrekken van mensen, hun kennis, ideeën en belangen. Dat betekent niet dat iedereen het uiteindelijk eens zal zijn met het besluit. Wel zorgt participatie voor een beter geïnformeerd en zorgvuldiger besluit, waarin verschillende perspectieven zijn meegewogen.

2. **Participatie betekent dat je je zin krijgt**

Sommige inwoners verwachten dat hun bijdrage één-op-één wordt overgenomen. Participatie geeft echter invloed, geen beslissingsrecht. Inbreng wordt altijd gewogen naast andere belangen, regels en mogelijkheden. Dat betekent soms dat ideeën worden verwerkt, soms dat ze richting geven, en soms dat ze niet uitvoerbaar blijken.

3. **Met iedereen in gesprek**

Participatie betekent niet dat álle inwoners over elk onderwerp meedoen. Het gaat om de relevante doelgroepen: degenen die geraakt worden door een onderwerp of daar specifieke kennis over hebben. Soms zijn dat direct omwonenden, soms belangenorganisaties, soms juist jongeren of ondernemers. Het gesprek moet dus selectief en doelgericht gevoerd worden.

Voorbeeld: Participatieavond Woningbouw De Zeehoek en De Tegel

Voor de ontwikkeling van twee nieuwe woningbouwlocaties met een gemeentelijke grondpositie organiseerde de gemeente een participatieavond. Omwonenden en andere belanghebbenden konden reageren op de eerste schetsen en hun aandachtspunten meegeven. Deze input wordt meegenomen om de kaderstellende notitie te verbeteren.

5. De gemeenteraad als initiatiefnemer

Bestuurders en raadsleden willen zicht houden op wat er leeft in de samenleving en op een democratische manier keuzes maken. Dat doen ze bijvoorbeeld door op werkbezoek te gaan in de kernen, in gesprek te gaan met jongerenraden en adviesraden, of door ideeën en zorgen op te halen tijdens dorpsavonden en gesprekken met inwoners over thema's zoals woningbouw, duurzaamheid of leefbaarheid.

5.1 Functie van participatie

De functie van participatie in deze rol is dat inwoners invloed uitoefenen en de raad inzicht krijgt in wat er leeft. Participatie kan bijdragen aan agendering, toetsing van beleid en het versterken van het contact tussen politiek en inwoners. Als mensen zich uitgenodigd en gehoord voelen, groeit hun betrokkenheid bij de lokale democratie. Dit noemen we politieke participatie. Het versterkt de democratische besluitvorming doordat we:

- Inwoners op een laagdrempelige manier in contact te brengen met gemeenteraad, college en ambtenaren.
    - Door zichtbaar en aanspreekbaar te zijn.
- Ruimte te bieden voor betekenisvolle betrokkenheid bij maatschappelijke vraagstukken
    - Inwoners doen ervaring op met belangenafweging en collectieve besluitvorming.
- Het inzicht vergroten hoe publieke keuzes tot stand komen.
    - Inwoners leren hoe ze invloed kunnen uitoefenen, zowel formeel als informeel.

Om deze vorm van participatie te ondersteunen, zetten we verschillende participatieroutes in die inwoners op een betekenisvolle manier in contact brengen met het lokaal bestuur en het politieke proces.

5.2 Participatieroutes vanuit de gemeenteraad

Participatieroutes zijn overlegvormen en structuren waarmee inwoners op verschillende manieren kunnen deelnemen aan het politieke proces en invloed kunnen uitoefenen op lokaal beleid en besluitvorming. Participatieroutes die momenteel binnen de gemeente Medemblik beschikbaar zijn om het politiek bewustzijn en betrokkenheid te versterken zijn:

1. Burgerinitiatief
   Inwoners kunnen een voorstel op de politieke agenda van de gemeenteraad zetten als zij voldoende draagvlak laten zien.
2. Publieke gesprekken met raad of college
   Inwoners gaan rechtstreeks in gesprek met raadsleden of bestuurders over maatschappelijke thema's of beleidskeuzes.
3. Spreekrecht bij de raad
   Inwoners kunnen tijdens een commissie- of raadsvergadering hun mening geven over beleidsvoornemens voordat hierover een besluit wordt genomen. Ook kunnen zij onderwerpen onder de aandacht brengen die niet op de agenda staan.

Naast de bestaande participatieroutes verkennen we nieuwe mogelijkheden. We onderzoeken hun effecten en randvoorwaarden en bepalen vervolgens of, en op welke manier, we deze toevoegen aan ons aanbod van participatieroutes. De nieuwe participatieroutes die we willen verkennen zijn:

4. Raadspanel
   Een (vaste) groep inwoners wordt regelmatig bevraagd over actuele thema's en geeft input aan raad.
5. Burgerberaden/gelote panels
   Een representatieve groep inwoners denkt intensief mee over een complex vraagstuk en doet een onderbouwde aanbeveling aan de politiek.
6. Referendum/volksraadpleging
   Inwoners kunnen hun stem uitbrengen over een beleidsvoorstel of besluit, waarmee draagvlak of richting kan worden getoetst.

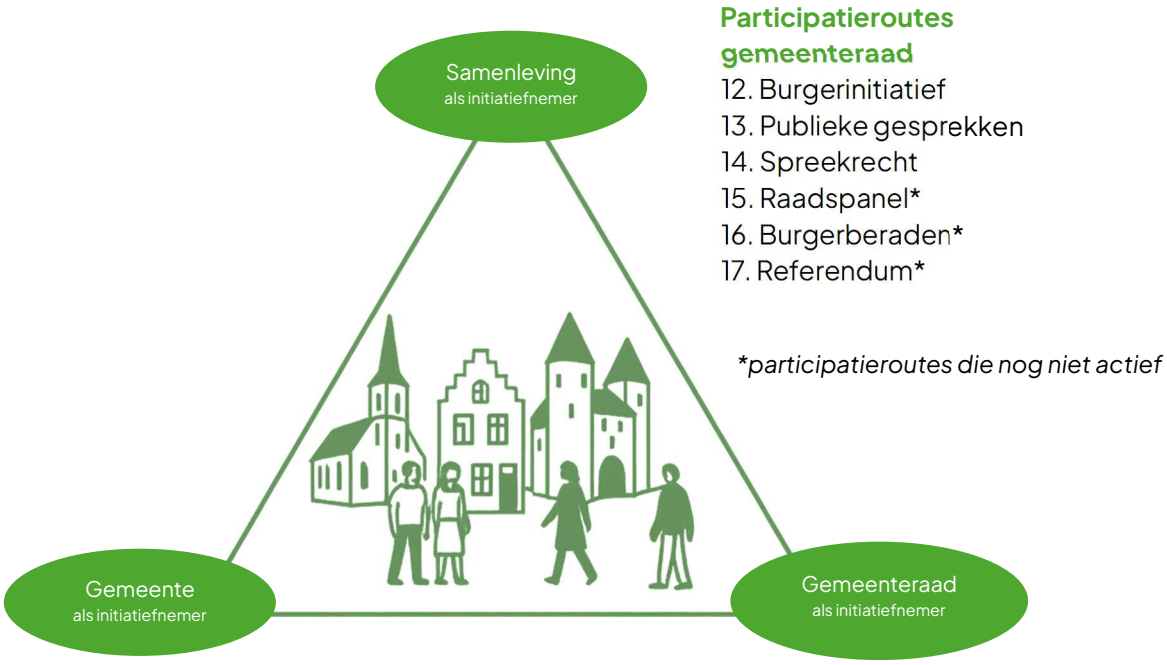
Zie bijlage 3 voor een uitgebreide uitleg van de genoemde participatieroutes. Deze routes dragen bij aan een inclusieve, responsieve en levendige lokale democratie. Om deze routes effectief in te zetten en politieke participatie te versterken, is het belangrijk dat we als gemeente een actieve en verbindende rol innemen.

5.3 Onze rol

Deze rol vraagt van ons als gemeente om te verbinden. Dat betekent:

- Zichtbaarheid van politiek en bestuur: bijvoorbeeld door werkbezoeken, publieke gesprekken of ontmoetingen in de wijken;
- Drempels verlagen voor politieke participatie: via jongerenraden of andere vormen van dialoog;
- Nieuwsgierigheid en openheid: de bereidheid om te luisteren naar stemmen die je niet vanzelf hoort.

Zo maken we politiek dichtbij, herkenbaar en toegankelijk, zodat meer mensen zich betrokken voelen en actief meedoen aan de lokale democratie.

Afbeelding 4. Drie initiatiefnemers van participatie met participatieroutes vanuit de gemeenteraad

Mythes en misverstanden over participatie door bestuur

Participatie roept soms onjuiste verwachtingen op. Daarom maken we in onze visie duidelijk wat participatie wel en niet betekent.

1. Politieke participatie is alleen iets voor raadsleden en politieke partijen

Vaak wordt gedacht dat alleen gekozen volksvertegenwoordigers en politieke partijen invloed kunnen uitoefenen op de lokale politiek. In werkelijkheid hebben ook inwoners verschillende mogelijkheden om politiek te participeren, bijvoorbeeld via een burgerinitiatief, het inspreken bij de raad of door onderwerpen te agenderen.

2. Politieke participatie bepaalt direct het besluit

Een misverstand is dat de inbreng van inwoners automatisch wordt overgenomen. Politieke participatie betekent dat inwoners hun stem laten horen en invloed uitoefenen, maar het uiteindelijke besluit ligt bij de gemeenteraad. De raad weegt de inbreng samen met andere belangen en kaders.

Praktijkvoorbeeld

Voorbeeld initiatiefnemer bestuur – politieke participatie
Politieke Cafés in de kernen

In kleinere kernen zoals Andijk zijn inwoners intensief betrokken bij kernvisies en leefbaarheidstrajecten. Dorpsraden organiseren onder meer Politiek Cafés waar raadsleden en inwoners direct in gesprek gaan, ook buiten verkiezingsperiodes

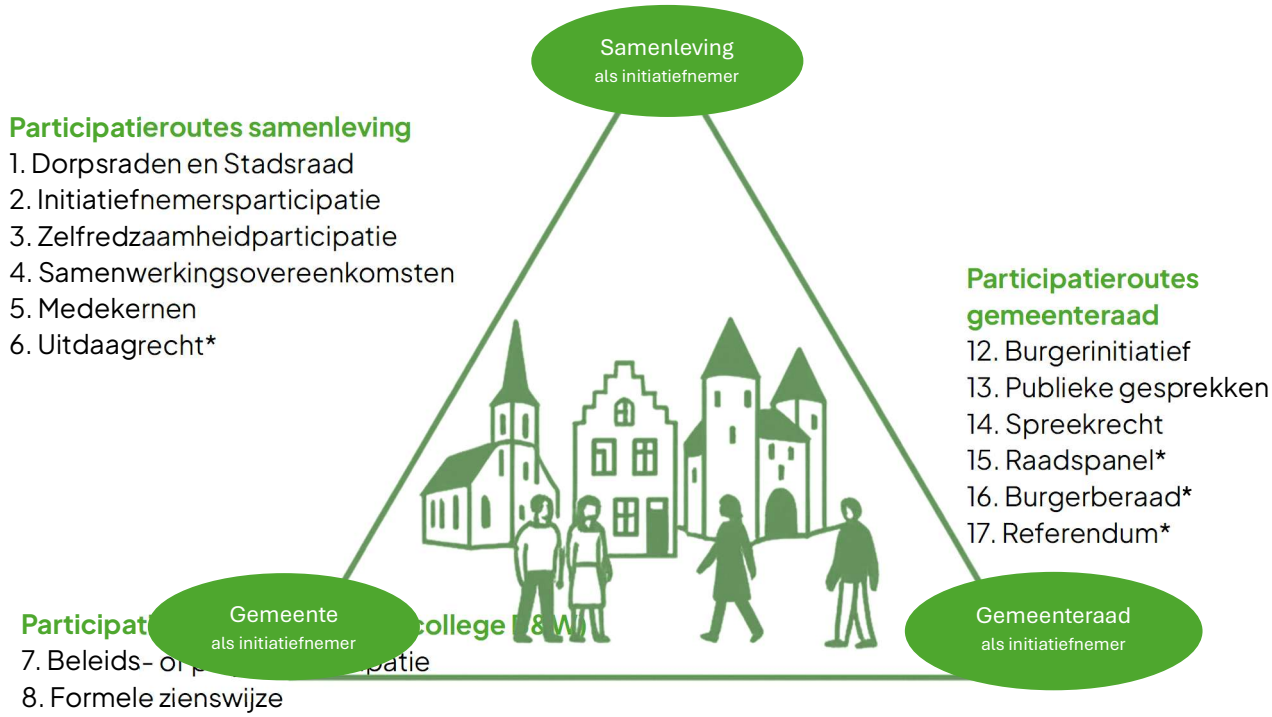

6. Onderlinge samenwerking tussen initiatiefnemers

Inwoners, gemeente en gemeenteraad nemen elk op hun eigen manier initiatief voor participatie. Iedere initiatiefnemer heeft daarbij zijn eigen participatieroutes, rollen en mogelijkheden. Maar de kracht van participatie zit niet alleen in de afzonderlijke initiatieven: juist de samenwerking tussen initiatiefnemers maakt het verschil. Wanneer raad, college en samenleving elkaars routes benutten en versterken, ontstaat kruisbestuiving. Op die manier worden kennis, ervaring en signalen tussen initiatiefnemers gedeeld en benut. Dit vergroot de kwaliteit van beleid en besluitvorming én de betrokkenheid van inwoners. Onderstaand een aantal voorbeelden van samenwerking in de participatieroutes:

- Inwoners kunnen via een burgerinitiatief een voorstel op de agenda van de raad zetten: formeel politieke participatie, maar ontstaan vanuit de samenleving.
- Dorps- en stadsraden (initiatief vanuit de samenleving) signaleren wat er speelt en leggen verbinding met zowel college als raad.
- Het digitale platform Medekernen verbindt inwoners en kan door de gemeente worden ingezet om bredere signalen op te halen.
- Adviezen van adviesraden en commissies (initiatief vanuit het college) kunnen hun waarde hebben voor de gemeenteraad.

Door samen te werken en elkaars initiatieven te versterken, wordt participatie meer dan de som der delen. De samenleving, het college en de raad bouwen samen aan een netwerk van betrokkenheid en vertrouwen.

Participat… college B&W…
7. Beleids- of …patie
8. Formele zienswijze
9. Adviesraden
10. Commissies
11. Burgerpanel*

*participatieroutes die nog niet actief zijn

7. Vooruitblik en ambitie

Met deze visie leggen we de basis voor hoe we in Medemblik participatie willen organiseren. We kijken vooruit: hoe bouwen we verder aan een gemeente waarin inwoners en ondernemers daadwerkelijk kunnen meedoen, meedenken en meebeslissen? Daarbij richten we ons op het versterken van de lokale democratie én op het gericht inzetten van de juiste participatieroutes om dat mogelijk te maken.

7.1 Vooruitblik: participatie als motor van democratische versterking

De drie functies van participatie (initiatieven uit de samenleving, samenwerking aan beleid, en het gesprek tussen inwoners en bestuur) dragen elk op hun eigen manier bij aan een sterke lokale democratie.

Door ruimte te geven aan maatschappelijke initiatieven wordt de democratie tastbaar en levend. Door samen te werken aan beleid en besluitvorming, verbeteren we de kwaliteit van onze keuzes. En door het contact tussen inwoners en politiek te versterken, vergroten we het inzicht in hoe besluiten tot stand komen en hoe je invloed kunt uitoefenen.

Zo zien we het graag voor ons als we vooruitkijken. Deze drie functies van participatie sluiten op elkaar aan en zorgen ervoor dat mensen zich betrokken voelen, invloed ervaren en samen verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving.

7.2 Ambitie: participatieroutes die passen bij onze democratische opdracht

Het inzetten van passende participatieroutes is de manier waarop we deze democratische versterking in de praktijk brengen. In deze visie hebben we bestaande en mogelijke participatieroutes in beeld gebracht. Het overzicht laat zien dat we al veel werkbare vormen van participatie in huis hebben, maar ook dat er routes zijn die we beter kunnen benutten, verder willen versterken of verkennen.

Het beter benutten van bestaande routes is vaak de eerste stap. Veel participatieroutes worden al toegepast, maar nog niet altijd optimaal of in samenhang. Door bestaande routes vaker en consistenter in te zetten, elkaar er gebruik van te laten maken en ervaringen structureel te evalueren, vergroten we het effect van participatie zonder steeds iets nieuws te hoeven ontwikkelen.

We hebben de participatieroutes ingedeeld in drie ambities:

(Over de indeling van de routes in de ambities gaan we 9 oktober in gesprek. Daarom zijn ze hieronder nog niet volledig ingedeeld)

1. **Vastgelegde participatieroutes**. Dit zijn participatieroutes die al stevig onderdeel uitmaken van onze werkprocessen. Ze worden regelmatig toegepast, zijn vastgelegd en geborgd in beleid of verordening en er is duidelijk eigenaarschap aanwezig. Waar nodig verstevigen we deze routes. De participatieroutes zijn: dorpsraden en stadsraad, formele inspraak….
2. **Versterking van participatieroutes**. Dit zijn participatieroutes die we al hebben gekozen, maar die nog in ontwikkeling zijn en/of versterking nodig hebben. Soms gaat het om nieuwe routes die verder moeten worden uitgewerkt, maar vaak ook om bestaande routes die we beter kunnen benutten. Ze vragen om verdere ondersteuning en

structurele toepassing voordat ze volledig ingebed zijn in onze reguliere processen. De participatieroutes zijn: beleids- en projectparticipatie, jongerenadviesraad.

3. **Verkenning van participatieroutes**. Dit zijn nieuwe participatieroutes waarmee we ons aanbod van participatieroutes kunnen uitbreiden. We onderzoeken welke effecten ze hebben en of ze iets wezenlijks toevoegen aan de participatieroutes die we al hebben. Daarbij kijken we ook wat ze vragen van organisatie, werkprocessen en menskracht. Op basis daarvan bepalen we of en hoe we deze routes invoeren. De participatieroutes zijn: uitdaagrecht, burgerberaad.

In een tabel zien de ambities op de participatieroutes er als volgt uit:

Ambitie/ Initiatiefnemer	**Vastleggen**	**Versterken**	**Verkennen**
Samenleving			
Gemeente			
Gemeenteraad			

Tabel 1. Indeling ambitie participatieroutes

In het participatiebeleid werken we deze ambities verder uit en beschrijven we hoe we als gemeente Medemblik de participatie concreet en effectief vormgeven. In het volgende hoofdstuk lichten we toe hoe we deze volgende stap samen met de samenleving zetten.

8. Hoe brengen we dit in de praktijk?

Met deze participatievisie leggen we het fundament onder hoe we in Medemblik omgaan met participatie. We weten wat we willen bereiken, welke rol dat van ons vraagt en welke participatieroutes we kunnen inzetten. Maar visie alleen is niet genoeg. Om participatie daadwerkelijk in de praktijk te brengen, werken we deze uitgangspunten uit in een beleid en een verordening.

8.1 Eerste volgende stap: van visie naar handelingskader

Het participatiebeleid is het handelingskader voor ambtenaren, bestuurders en initiatiefnemers. Het beschrijft wanneer en hoe we participatieroutes inzetten, wanneer niet, en wat daarvoor nodig is. Elk vraagstuk is anders en vraagt om maatwerk. In het participatiebeleid:

- Beschrijven we wanneer participatie wel/niet passend is bij een bepaald vraagstuk
- Beschrijven we per participatieroute wanneer en waarvoor we het inzetten, of juist niet;
- Werken we uit hoe we participatieprocessen vormgeven, begeleiden en evalueren;
- Benoemen we wat de organisatie nodig heeft aan ondersteuning, capaciteit en middelen.

In gesprek met de samenleving
De keuzes die we in deze visie schetsen, willen we in het beleid samen met onze omgeving verder inkleuren. Participatie gaat immers over samenwerking, en dat geldt ook voor de manier waarop we het organiseren. Daarom willen we in de ontwikkeling van het participatiebeleid gerichte gesprekken voeren met partijen uit de samenleving die passend zijn bij hun rol en de benoemde participatieroutes. Zo zorgen we dat het participatiebeleid niet alleen richting geeft, maar ook herkenbaar is voor iedereen die ermee werkt of eraan bijdraagt.

[uitvoeringsprogramma]

8.2 Juridische vertaling in de participatieverordening

De op te stellen participatieverordening sluit aan op het participatiebeleid en legt de belangrijkste uitgangspunten en spelregels juridisch vast. Zo zorgen we voor duidelijkheid en rechtszekerheid voor iedereen die met participatie te maken heeft.

8.3 Implementatie: van papier naar praktijk

Na het vaststellen van het participatiebeleid en de verordening volgt de fase van implementatie. In deze fase zorgen we ervoor dat participatie daadwerkelijk onderdeel wordt van onze dagelijkse praktijk. Dat betekent dat we de organisatie zo inrichten dat we effectief met de gekozen participatieroutes kunnen werken. We bieden ondersteuning in de vorm van workshops, trainingen en tools, zodat ambtenaren en bestuurders goed voorbereid zijn. Daarnaast richten we werkprocessen in, ontwikkelen we hulpmiddelen en zorgen we voor interne afstemming. We werken daarmee toe naar een stevige, gedragen werkwijze waarin participatie een vanzelfsprekend onderdeel is van ons dagelijks handelen binnen de organisatie.

Bijlage 1 Totstandkoming participatievisie

Het presidium heeft onderstaande planning 5 juni 2025 vastgesteld. Op basis van deze stappen hebben we de participatievisie opgesteld.

Stap	Onderwerp	Vorm	Planning
Stap 1. Ontwikkelen discussieversie participatievisie	Eerst aanzet over doelen, rollen en instrumentarium	Afstemming met kernteam participatie	Juli/augustus 2025
Stap 2. In gesprek met bestuur	Inbreng discussieversie participatievisie + stappenplan betrekken samenleving	Themasessie raad Themasessie college	September 2025
Stap 3. In gesprek met management en ambtenaren	Inbreng discussieversie participatievisie	Werksessie	September 2025
Stap 4. Schrijven en opleveren concept participatievisie	Discussieversie aanpassen naar definitieve participatievisie + stappenplan betrekken samenleving/ stakeholders in participatiebeleid	Schrijftijd en tussentijdse feedbacksessie	Oktober 2025
Stap 5. Besluitvorming	Besluitvorming op participatievisie + stappenplan betrekken samenleving/ stakeholders in participatiebeleid	Besluitvorming raad	Januari 2026

Bijlage 2 Participatie in wet-regelgeving

Onderstaand een overzicht van de wetten waarin participatie is opgenomen.

Landelijke wet- en regelgeving participatie

Wet- en regelgeving	Verplichting/bepaling over participatie	Waar in de wet?	Doel
Algemene wet bestuursrecht (Awb)	Bestuursorganen moeten belanghebbenden de mogelijkheid geven een formele zienswijze in te dienen op ontwerpbesluiten die ter inzage liggen.	Afdeling 3.4 Awb, artikelen 3:15–3:17.	Besluiten zorgvuldiger en democratisch sterker maken door belanghebbenden formeel de kans te geven hun mening te geven.
Omgevingswet (2024)	Initiatiefnemers zijn verplicht om belanghebbenden vroegtijdig te betrekken bij het opstellen van plannen en besluiten die gevolgen hebben voor de fysieke leefomgeving.	Art. 16.55 e.v. en diverse artikelen in hoofdstuk 16	Betere besluitvorming over ruimtelijke plannen door het meenemen van lokale kennis, belangen en zorgen.
Wet versterking participatie op decentraal niveau (2022)	Gemeenten zijn verplicht om in een verordening vast te leggen hoe zij inwoners betrekken bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. Dit is een wetwijziging van de Gemeentewet.	Artikel 150 Gemeentewet	De representatieve democratie versterken door inwoners invloed te geven op gemeentelijk beleid via vaste participatieprocedures.
Wet maatschappelijke ondersteuning – Wmo 2015 (2015)	Gemeenten moeten cliënten, vertegenwoordigers en maatschappelijke partners betrekken bij beleidsontwikkeling.	Artikel 2.1.3 lid 3	Beleid ontwikkelen dat aansluit bij de leefwereld, behoeften en ervaringskennis van mensen die ondersteuning nodig hebben.
Jeugdwet (2015)	Gemeenten moeten ouders, jongeren, professionals en instellingen betrekken bij het opstellen van jeugdbeleid.	Artikel 2.10	Beleid opstellen dat aansluit bij de ervaringen en context van gezinnen en professionals, zodat het effectiever en realistischer is in de praktijk.
Participatiewet (2015)	Gemeenten moeten cliënten(organisaties) betrekken bij beleid en uitvoering.	Artikel 47	Zorgen dat beleid rond werk, inkomen en re-integratie realistisch, uitvoerbaar en ondersteunend is voor mensen in kwetsbare posities.
Wet publieke gezondheid – Wpg (2008)	Gemeenten moeten maatschappelijke partners en inwoners betrekken bij lokaal gezondheidsbeleid.	Artikel 2 lid 5	Gezondheidsbeleid afstemmen op lokale omstandigheden, preventiebehoeften en leefgewoonten van inwoners.
Wet gemeentelijke schuldhulpverlening – Wgs (2012)	Gemeenten dienen bij het opstellen van schuldhulpbeleid maatschappelijke partners en inwoners te betrekken.	Artikel 2 lid 3	Beleid maken dat aansluit bij de praktijk van schuldenproblematiek en samenwerking in de keten, zodat het effectief helpt.

Wet inburgering (2022)	Gemeenten moeten samenwerken met maatschappelijke partners; participatie van inburgeraars wordt aanbevolen.	Artikel 2.6 en beleidsruimte	Beleid beter laten aansluiten bij de behoeften en ervaringen van nieuwkomers en effectievere integratie bevorderen.
Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) (volwasseneneducatie)	Gemeenten stemmen af met aanbieders van educatie; participatie van doelgroep en veld is wenselijk.	Artikelen 8.1.1 en 8.1.4	Inzicht krijgen in de leerbehoeften van volwassenen en passend educatieaanbod realiseren.
Waterwet / gemeentelijke watertaken	Formeel geen participatieplicht, maar participatie wordt toegepast via de Omgevingswet bij watergerelateerde projecten.	Zie Waterwet en Omgevingswet	Inwoners betrekken bij het beleid voor waterbeheer en klimaatadaptatie, zodat plannen lokaal gedragen en effectief zijn.
Wet op de lijkbezorging (Wlb)	Geen verplichte participatie, maar inspraak is gebruikelijk bij locatiekeuze of aanpassing begraafplaatsen.	Geen expliciete bepaling	Zorg voor eigenaarschap bij omwonenden en nabestaanden voor besluiten rond gemeentelijke begraafplaatsen.
Wet gemeenschappelijke regelingen – herziening (2022)	Decentrale overheden moeten de gemeenteraad en daarmee indirect inwoners beter betrekken bij regionale samenwerkingsverbanden.	Wijziging Wgr 2022, artikel 8 e.v.	Waarborgen dat regionaal beleid democratisch gelegitimeerd en afgestemd op lokale belangen wordt.

Lokale wet-en regelgeving participatie gemeente Medemblik

Wet- en regelgeving	**Verplichting/bepaling over participatie**	**Waar in de wet?**	**Doel**
Verordening burgerinitiatief (2012)	Inwoners kunnen een onderwerp op de agenda van de raad plaatsen door een burgerinitiatief in te dienen. De raad besluit of het initiatief ontvankelijk is en in behandeling wordt genomen.	Raadsbesluit 29 maart 2012	Inwoners invloed geven door zelf onderwerpen aan te dragen die politiek-bestuurlijk besproken moeten worden.
Inspraakverordening gemeente Medemblik (2011)	Regelt hoe inwoners, organisaties en bedrijven hun mening kunnen geven bij de voorbereiding van beleid en besluiten.	Vastgesteld door de raad, met grondslag in artikel 150 Gemeentewet. Deze wordt in 2026 vervangen door de participatieverordening.	Bieden van een formeel kader om inwoners te betrekken bij beleidsontwikkeling en zo de kwaliteit en legitimiteit van besluiten te vergroten.
Stappenplan participatie	Bij beleidsvoorstellen moet expliciet aandacht zijn voor de manier waarop participatie plaatsvindt en welk niveau van de participatieladder wordt gehanteerd.	Interne richtlijn gemeente Medemblik, september 2016	Zorgen voor meer consistentie en kwaliteit bij de inrichting van participatietrajecten.
Adviesrecht raad en verplichte participatie	Regelt voor welke buitenplanse omgevingsactiviteiten een uitgebreide procedure van	Raadsbesluit 2022, wijziging september 2024	Borgen dat belanghebbenden betrokken zijn bij ruimtelijke planvorming waarvan de

aangewezen buitenplanse omgevingsplanactiviteiten 2022" en het daarbij behorende Participatieprotocol Medemblik vast te stellen;	toepassing is, en waarbij participatie verplicht is.		raad heeft aangegeven dat zij binden adviesrecht hebben [herziening voor raad 25 september en zonne weides?]
Samenwerkingsafspraken Jongerenadviesraad	We betrekken de Jongerenadviesraad bij de thema's Jeugd, Wonen en Veiligheid	Collegebesluit september 2025	Betrokkenheid en inspraak van jongeren bij thema's die hen aangaan
Beleidsregels Activiteiten- en Kernenbudget (2014)	Verenigingen, stichtingen en inwoners kunnen financiële steun aanvragen voor initiatieven die bijdragen aan leefbaarheid en participatie.	Collegebesluit februari 2014	Financieel ondersteunen van initiatieven vanuit de samenleving en zo overheidsparticipatie stimuleren.
Verordening Adviesraad Sociaal Domein gemeente Medemblik 2015	Het college betrekt de adviesraad vroegtijdig bij beleidsvorming en uitvoering in het sociaal domein; de raad kan gevraagd en ongevraagd adviseren.	Artikel 2 en 3 van de Verordening Adviesraad Sociaal Domein gemeente Medemblik 2015; grondslag o.a. art. 2.1.3 Wmo 2015 en art. 47 Participatiewet	Cliënten en inwoners structureel invloed geven op beleid en uitvoering in het sociaal domein door middel van onafhankelijk advies.
Reglement van orde gemeenteraad	Inwoners hebben het recht om tijdens (commissie-) vergaderingen van de raad in te spreken over onderwerpen die op de agenda staan.	Geregeld in het Reglement van orde van de gemeenteraad Medemblik	Inwoners rechtstreeks de mogelijkheid geven hun mening of aandachtspunten mee te geven aan de volksvertegenwoordigers.
Verordening op de raadscommissies gemeente Medemblik 2023	Inwoners hebben spreekrecht tijdens vergaderingen van de raadscommissies over geagendeerde of niet geagendeerde (rondetafelgesprek) onderwerpen.	Artikel 16 van de Verordening op de raadscommissies gemeente Medemblik 2023	Inwoners direct de gelegenheid geven hun mening te delen met raadsleden voorafgaand aan de politieke behandeling.

Bijlage 3 Toelichting participatieroutes

Onderstaand geven we een korte uitleg van de 17 participatieroutes en omschrijven we de huidige status: sommige routes kennen we al goed, andere zijn in ontwikkeling of gaan we verkennen.

Participatieroutes voor samenleving als initiatiefnemer

1. Dorpsraden en stadsraad

Rol/functie: Overheidsparticipatie: Versterken van initiatieven en betrokkenheid uit de samenleving

Omschrijving: Dorps- en stadsraden vertegenwoordigen de stem van het dorp of de stad en fungeren als vaste gesprekspartner voor de gemeente bij lokale vraagstukken. Zij signaleren wat er speelt in de gemeenschap, bundelen belangen en ideeën van inwoners en brengen die onder de aandacht van de gemeente. Daarmee dragen zij bij aan het versterken van initiatieven en betrokkenheid uit de samenleving. Naast hun adviserende rol richting gemeente en raad, kunnen dorps- en stadsraden ook zelf initiatieven aandragen of ondersteunen, en zo de verbinding leggen tussen inwoners, maatschappelijke organisaties en het gemeentebestuur. In Medemblik gaat het om 14 dorpsraden en 1 stadsraad, die samen een breed netwerk vormen van lokale vertegenwoordiging en betrokkenheid.

Status: Breed bekend en actief in de gemeente Medemblik.

2. Initiatiefnemersparticipatie (onder de Omgevingswet)

Rol/functie: Overheidsparticipatie: Versterken van initiatieven en betrokkenheid uit de samenleving

Omschrijving: houdt in dat private partijen, zoals projectontwikkelaars, corporaties of ondernemers, zelf het gesprek aangaan met de omgeving. Zij zijn verplicht om omwonenden en belanghebbenden vroegtijdig te betrekken, zodat belangen, wensen en zorgen in de planvorming worden meegenomen. De gemeente toetst of participatie passend is georganiseerd volgens de eigen richtlijnen en kan waar nodig randvoorwaarden stellen of aanvullende participatie organiseren. Dit gebeurt altijd in relatie tot een vergunningsaanvraag, waarbij de initiatiefnemer moet aantonen hoe de omgeving is betrokken en de gemeente beoordeelt of dit zorgvuldig is uitgevoerd.

Status: Is wettelijk verplicht onder de Omgevingswet. Nog in ontwikkeling qua werkwijze en toetsingskaders binnen Medemblik.

Praktijkvoorbeeld- plan woningbouw Midwoud

Bij het plan voor woningbouw op het terrein van de voormalige Rabobank in Midwoud heeft de initiatiefnemer (een ontwikkelaar) omwonenden vooraf geïnformeerd en betrokken via een inloopavond. Hun zorgen over verkeer en zichtlijnen zijn meegenomen in de verdere uitwerking van het plan. De gemeente heeft dit participatieproces meegewogen in de vergunningverlening.

3. Zelfredzaamheidsparticipatie

Rol/functie: Overheidsparticipatie: Versterken van initiatieven en betrokkenheid uit de samenleving

Omschrijving: Zelfredzaamheidsparticipatie betekent dat inwoners zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun buurt of dorp, bijvoorbeeld door gezamenlijke activiteiten te organiseren, groen te onderhouden of sociale netwerken te versterken. Soms vragen zij daarbij steun van de gemeente in de vorm van geld, een locatie of praktische hulp. In Medemblik gebeurt dit bijvoorbeeld via het activiteiten- en kernenbudget, waarmee bewoners initiatieven zoals het opknappen van een speeltuin of het organiseren van een dorpsfeest mogelijk maken.

Status: Komt op verschillende plekken voor in Medemblik.

Praktijkvoorbeeld- opschoondag Opperdoes

In de kern Opperdoes organiseert een groep bewoners regelmatig een opschoondag in het dorp, waarbij ze samen zwerfafval opruimen, groen onderhouden en kleine voorzieningen opknappen. De gemeente ondersteunt dit met materialen en afvoer, maar het initiatief en de uitvoering liggen bij de bewoners zelf.

4. Samenwerkingsovereenkomsten met lokale organisaties.

Rol/functie: Overheidsparticipatie: Versterken van initiatieven en betrokkenheid uit de samenleving

Omschrijving: Dit zijn afspraken tussen de gemeente Medemblik en maatschappelijke partners, zoals welzijnsorganisaties, woningcorporaties, scholen of zorgaanbieders, over structurele samenwerking en gezamenlijke doelen in een buurt, kern of wijk. In zulke overeenkomsten wordt vastgelegd hoe partijen elkaar aanvullen, wie welke rol oppakt en hoe de inzet van middelen wordt afgestemd. Voorbeelden zijn afspraken over leefbaarheid, armoedebestrijding, jeugdactiviteiten of ondersteuning van kwetsbare groepen. In Medemblik sluiten deze samenwerkingsovereenkomsten vaak aan bij de specifieke behoeften van dorpen en kernen, zodat maatwerk ontstaat in de manier waarop maatschappelijke organisaties samen met inwoners en gemeente werken aan een sterke en betrokken gemeenschap.

Status: Wordt geregeld toegepast.

Praktijkvoorbeeld- behoud Bonifaciuskerk

De Protestantse Gemeente is eigenaar van het kerkgebouw en de gemeente Medemblik is eigenaar van de toren van de Bonifaciuskerk. Omdat beide partijen verantwoordelijkheden en belangen hebben bij het behoud van dit monument, hebben zij afspraken gemaakt over gezamenlijke inzet en samenwerking. In de overeenkomst staat hoe zij samen werken aan onderhoud, restauratie en verduurzaming van het gebouw, en hoe de exploitatie toekomstbestendig kan worden gemaakt. Zo worden kosten en verantwoordelijkheden gedeeld

5. Medekernen

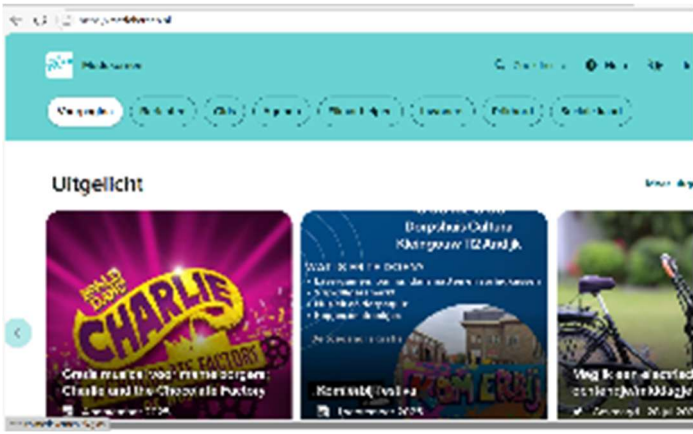
Rol/functie: Overheidsparticipatie: Versterken van initiatieven en betrokkenheid uit de samenleving

Omschrijving: Medekernen.nl is het digitale dorpsplein van de gemeente Medemblik, waar inwoners, organisaties en ondernemers uit de 17 kernen elkaar ontmoeten en op de hoogte blijven van wat er speelt. Het platform biedt verschillende functies, zoals een nieuws- en agendapagina, een prikbord voor vraag en aanbod en een sociale kaart met lokale voorzieningen en initiatieven. Hiermee ondersteunt het niet alleen de uitwisseling van informatie, maar ook de onderlinge hulp en samenwerking binnen en tussen de kernen. Een belangrijke rol is weggelegd voor de buurtverbinders: zij zijn de aanspreekpunten in de dorpen, stimuleren het gebruik van Medekernen.nl en brengen inwoners actief met elkaar in contact. Zo versterkt het digitale dorpsplein de leefbaarheid, betrokkenheid en verbinding in de hele gemeente Medemblik.

Status: Eind 2025 gelanceerd.

Praktijkvoorbeeld- World Cleanup Day

Via Medekernen.nl organiseerden inwoners de World Cleanup Day in hun kern. Het platform bracht buurtbewoners bij elkaar, bood ruimte om oproepen te plaatsen en praktische informatie te delen, en maakte zo het bereik groter dan via mond-tot-mond alleen. Op de dag zelf werkten jong en oud samen aan een schone leefomgeving, ondersteund door materialen en afvalinzameling vanuit de gemeente. Het resultaat was niet alleen een schonere openbare ruimte, maar ook meer verbinding en eigenaarschap in de buurt.

6. Uitdaagrecht (Right to Challenge)

Rol/functie: Overheidsparticipatie: Versterken van initiatieven en betrokkenheid uit de samenleving

Omschrijving: Bij het uitdaagrecht mogen inwoners of organisaties een gemeentelijke taak of dienst daadwerkelijk overnemen als zij verwachten dit beter, goedkoper of innovatiever te kunnen uitvoeren. Daarmee verschuift de rol van de gemeente van uitvoerder naar beoordelaar, facilitator en toezichthouder.

In Medemblik kan het uitdaagrecht kansen bieden voor initiatieven die de leefbaarheid in de kernen versterken, zoals het beheer van groen, het organiseren van ontmoetingsactiviteiten of het runnen van een dorpsvoorziening. De gemeente stelt daarbij kaders vast en toetst of een voorstel haalbaar, verantwoord en gedragen is. Wanneer een initiatief wordt toegewezen, ondersteunt de gemeente waar nodig met kennis, begeleiding of middelen en houdt zij toezicht op de uitvoering. Op die manier ontstaat ruimte voor inwoners en organisaties om eigenaarschap te nemen, terwijl de gemeente de kwaliteit en continuïteit bewaakt.

Status: nog niet actief in gemeente Medemblik. Het Uitdaagrecht is opgenomen in de wet Versterking participatie op decentraal niveau. Gemeenten (en andere decentrale overheden) moeten dit recht regelen via een participatieverordening, uiterlijk 1 januari 2027

Illustratief voorbeeld- beheer park

Inwoners van een kern in Medemblik nemen via het uitdaagrecht het beheer van een park over. Zij organiseren het groenonderhoud en buurtactiviteiten samen met vrijwilligers en lokale ondernemers. De gemeente toetst het plan op haalbaarheid en kwaliteit, ondersteunt waar nodig en houdt toezicht. Zo sluit het parkbeheer beter aan bij lokale wensen en groeit het eigenaarschap van inwoners.

Participatieroutes vanuit gemeente (college van B&W) als initiatiefnemer

7. Beleids- en projectparticipatie

Rol/functie: Burgerparticipatie: Verbeteren van beleid en besluitvorming

Omschrijving: Beleid- en projectparticipatie betekent dat inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties meedenken en meedoen bij de voorbereiding, uitwerking en soms ook de uitvoering van gemeentelijk beleid en projecten. Het gaat om onderwerpen die direct invloed hebben op de leefomgeving of de voorzieningen in de gemeente. In Medemblik gebeurt dit bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van een integraal huisvestingsplan, de inrichting van dorps- en stadscentra, verkeers- en groenplannen of bij grote bouw- en herstructureringsprojecten.

Status: Actief toegepast in verschillende domeinen.

8. Formele zienswijze

Rol/functie: Burgerparticipatie: verbeteren van beleid en besluitvorming

Omschrijving: Formele inspraak betekent dat inwoners, organisaties en andere belanghebbenden de mogelijkheid hebben om officieel hun mening te geven over beleidsvoornemens of besluiten van de gemeente. Dit gebeurt vaak in het kader van wettelijke procedures, zoals bij een ontwerpbestemmingsplan, een omgevingsvergunning of nieuw beleid waarvoor inspraak verplicht is. Het voorstel wordt dan gedurende een bepaalde periode ter inzage gelegd (meestal zes weken), zodat belanghebbenden de stukken kunnen bekijken en een zienswijze kunnen indienen. De gemeente is verplicht deze zienswijzen te betrekken bij de besluitvorming en erop te reageren, bijvoorbeeld door het plan aan te passen of gemotiveerd te onderbouwen waarom dat niet gebeurt.

Status: Wettelijk verankerd en toegepast waar nodig

Praktijkvoorbeeld- Bestemmingsplan Middenweg (Andijk)

Het ontwerpbestemmingsplan Middenweg 62 lag van 14 juli tot 26 augustus 2023 zes weken ter inzage. Gedurende die periode konden inwoners en belanghebbenden hun zienswijzen indienen. Er kwamen zeven zienswijzen binnen over onderwerpen als dorpskarakter, omvang van het complex, uitstraling en parkeerdruk. De gemeente Medemblik heeft deze reacties in een reactienota verwerkt, met motiveringen en waar nodig aanpassingen ten opzichte van het oorspronkelijke plan.

Omschrijving: Medemblik kent twee actieve adviesraden die het college gevraagd en ongevraagd adviseren: de Jongerenadviesraad (in ontwikkeling) en de Adviesraad Sociaal Domein. Deze raden bestaan uit inwoners en ervaringsdeskundigen die vanuit hun perspectief bijdragen aan beter beleid en uitvoering.

De Jongerenadviesraad brengt de stem van jongeren in bij onderwerpen die hen direct raken, zoals onderwijs, vrijetijdsbesteding, wonen en mentale gezondheid. Jongeren denken mee over

plannen, signaleren wat er leeft in hun leefwereld en adviseren het college hierover. Door hun betrokkenheid sluit beleid beter aan bij de behoeften en ideeën van jongeren in de gemeente.

De Adviesraad Sociaal Domein bestaat uit inwoners en vertegenwoordigers met ervaring in zorg, jeugd, werk en inkomen. Zij beoordelen beleidsplannen, geven advies over de uitvoering van regelingen en brengen knelpunten of kansen uit de praktijk onder de aandacht van het college. Hun adviezen zijn niet bindend, maar worden door het college gemotiveerd meegenomen in besluitvorming.

Beide adviesraden kunnen daarnaast een rol spelen bij project- of beleidsparticipatie. De gemeente kan hen vroegtijdig betrekken bij werksessies of ontwerptrajecten, zodat hun signalen en adviezen onderdeel worden van het participatieproces.

Status: Actief en ingebed in de beleidspraktijk

Praktijkvoorbeeld- herijking minimabeleid

Bij de herijking van het minimabeleid dacht de Adviesraad Sociaal Domein mee vanuit de ervaring van inwoners met een laag inkomen. Zij adviseerden over toegankelijkheid van regelingen, eenvoudige procedures en het wegnemen van drempels. Hun inbreng hielp om het beleid beter te laten aansluiten op de praktijk en de behoeften van de doelgroep.

10. Commissies

Rol/functie: Burgerparticipatie: verbeteren van beleid en besluitvorming

Omschrijving: Binnen de gemeente Medemblik zijn er verschillende commissies die het college ondersteunen met deskundigheid en advies.

De Straatnamencommissie bestaat uit inwoners met kennis van de lokale geschiedenis en gemeenschap. Zij adviseren het college bij de naamgeving van nieuwe straten, pleinen en buurten. Daarbij kijken ze naar herkenbaarheid, historische of culturele betekenis en praktische bruikbaarheid. Het college neemt de uiteindelijke beslissing, maar benut het advies van de commissie om namen zorgvuldig en in overleg te kiezen.

Daarnaast is er de regionale Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (Mooi Noord-Holland). Deze onafhankelijke commissie van architecten, stedenbouwkundigen en landschapsdeskundigen toetst plannen en projecten aan de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving. Zij beoordelen bijvoorbeeld bouwplannen, uitbreidingen of herontwikkelingen, en geven advies over architectuur, stedenbouwkundige inpassing en landschappelijke samenhang. Hun oordeel is adviserend, maar speelt een belangrijke rol bij de beoordeling van vergunningaanvragen en de bewaking van de ruimtelijke kwaliteit in Medemblik en de regio.

Status: Actief en ingebed in de beleidspraktijk.

Praktijkvoorbeeld- advies beschermd dorpsgezicht Twisk

Bij de herinrichting van het beschermd dorpsgezicht in Twisk adviseerde de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit dat ook de zijgevels aan de Dorpsweg als voorgevels moeten worden behandeld. Omdat veel huizen dwars op de weg staan, zijn juist deze gevels beeldbepalend. Zo wordt het historische karakter van

11. Burgerpanel

Rol/functie: Burgerparticipatie: verbeteren van beleid en besluitvorming

Omschrijving: Een digitaal burgerpanel bestaat uit een groep inwoners die zich hebben aangemeld om regelmatig hun mening te geven over maatschappelijke thema's en beleidsvragen. De gemeente stuurt enquêtes of korte vragenlijsten per e-mail of via een online platform, zodat inwoners laagdrempelig en op hun eigen moment kunnen reageren. Door een groot en representatief panel samen te stellen, krijgt de gemeente snel en betrouwbaar inzicht in wat er leeft in de samenleving. De uitkomsten worden gebruikt als waardevolle input voor beleid, projecten en besluitvorming.

Status: op dit moment niet beschikbaar in gemeente Medemblik.

Illustratief voorbeeld- mening over afvalscheiding

De gemeente vraagt via een burgerpanel inwoners om hun mening over onderwerpen zoals afvalscheiding en inzamelfrequentie. Uit de reacties komen zowel wensen als zorgen naar voren, die inzicht geven in wat inwoners belangrijk vinden. Deze input helpt de gemeente om keuzes beter af te wegen en beleid duidelijker toe te lichten.

Participatieroutes vanuit gemeenteraad als initiatiefnemer

12. Burgerinitiatief

Rol/functie: Politieke participatie: Versterken van politiek bewustzijn en betrokkenheid

Omschrijving: Een burgerinitiatief geeft inwoners de mogelijkheid om zelf een onderwerp op de agenda van de gemeenteraad te zetten. In Medemblik moeten initiatiefnemers daarvoor minimaal 29 handtekeningen verzamelen van inwoners of mensen die in de gemeente werken (14 jaar en ouder). Het voorstel moet betrekking hebben op een onderwerp waar de raad bevoegd over is en voldoende draagvlak laten zien. Als het initiatief wordt toegelaten, bespreekt de raad het voorstel en kan dit leiden tot een besluit, opdracht of verdere uitwerking.

Status: Juridisch mogelijk in de gemeente vanaf 2012, maar in de praktijk nog weinig gebruikt.

Praktijkvoorbeeld– Ontwikkelcombinatie De Zeehoek (Wervershoof)

De Dorpsraad Wervershoof startte samen met inwoners, zwembad De Zeehoek, Woningstichting Het Grootslag, projectontwikkelaar Ooms en de lokale VVD een burgerinitiatief om het plan Ontwikkelcombinatie De Zeehoek te onderzoeken. Het voorstel combineerde de bouw van woningen voor starters, tiny houses met de realisatie van een nieuw zwembad als vervanging van het bestaande bad. Voor dit initiatief zijn ruim 415 handtekeningen opgehaald waardoor het voorstel op de agenda van de gemeenteraad kwam.

13. Publieke gesprekken met raad of college

Rol/functie: Politieke participatie: Versterken van politiek bewustzijn en betrokkenheid

Omschrijving: Inwoners gaan rechtstreeks in gesprek met raadsleden en bestuurders over maatschappelijke thema's en beleidskeuzes. Dit gebeurt in openbare bijeenkomsten zoals dorpsgesprekken of themabijeenkomsten. Wat deze gesprekken kenmerkt, is de directe ontmoeting: inwoners spreken zelf met degenen die besluiten nemen, zonder tussenlaag van ambtelijke organisatie. Zo krijgen inwoners direct invloed en ervaren raadsleden en bestuurders wat er leeft in de samenleving.

Status: wordt in de praktijk toegepast

14. **Spreekrecht bij de raad**

Rol/functie: Politieke participatie: Versterken van politiek bewustzijn en betrokkenheid

Omschrijving: Het spreekrecht geeft inwoners de kans om tijdens een commissie- of raadsvergadering hun mening te geven over voorstellen of beleidsvoornemens, nog voordat de raad een besluit neemt. Ook kunnen zij onderwerpen aandragen die niet op de agenda staan, zolang deze binnen de bevoegdheden van de raad vallen. Inspreken kan niet over persoonlijke kwesties of zaken die al bij de rechter liggen. Inwoners melden zich vooraf aan bij de griffie en krijgen enkele minuten spreektijd. Hun inbreng wordt meegenomen in de beraadslagingen en kan leiden tot vervolgvragen of agendering. Zo is het inspreekrecht een laagdrempelige manier om invloed uit te oefenen op de lokale politiek.

Status: is juridisch verankerd in het Reglement van orde van de gemeenteraad en wordt in de praktijk gebruikt.

Praktijkvoorbeeld- bezorgde bewoners spreken bij raadscommissie

Tijdens een raadscommissie maakten inwoners gebruik van het spreekrecht om hun zorgen en ideeën rechtstreeks met de politiek te delen. Zo werd ingesproken over de permanente bewoning van recreatiewoningen en over de inrichting van gehandicaptenparkeerplaatsen, met aandacht toegankelijkheid. De bijdragen zijn als stukken toegevoegd aan de vergadering en door de commissie meegenomen in de beraadslagingen.

15. Raadspanel

Rol/functie: Politieke participatie: Versterken van politiek bewustzijn en betrokkenheid

Omschrijving: Een raadspanel lijkt op een burgerpanel, maar wordt georganiseerd door de gemeenteraad zelf. Het biedt raadsleden de kans om rechtstreeks meningen en signalen van inwoners op te halen over thema's die op de politieke agenda staan. Zo krijgen zij extra informatie naast ambtelijke adviezen en belangenorganisaties, en kunnen besluiten beter worden afgestemd op wat er leeft in de samenleving.

Status: Nog niet ingezet in Medemblik.

Illustratief voorbeeld- mening over sportvoorzieningen

De gemeenteraad wil weten hoe inwoners denken over de toekomst van sport- en ontmoetingsvoorzieningen. Via het raadspanel delen inwoners hun ervaringen en voorkeuren, bijvoorbeeld over het gebruik van buurthuizen of sportvelden. Deze signalen geven de raad extra inzicht en worden betrokken bij de afwegingen over beleid en investeringen.

16. Burgerberaad

Rol/functie: Politieke participatie: Versterken van politiek bewustzijn en betrokkenheid

Omschrijving: Een burgerberaad is een vorm van participatie waarbij een gelote groep inwoners samen een maatschappelijk vraagstuk onderzoekt. Door middel van loting ontstaat een groep die een goede afspiegeling vormt van de samenleving, met een mix van leeftijden, achtergronden en opvattingen. Deze inwoners krijgen informatie van experts en belanghebbenden, gaan met elkaar in gesprek en formuleren na een serie bijeenkomsten aanbevelingen of voorstellen.

Status: Nog niet toegepast in Medemblik.

Praktijkvoorbeeld- G1000 in gemeente Schagen

In 2024 organiseerde Schagen het G1000-burgerberaad waarbij via loting zo'n 320 inwoners samenwerkten aan de vraag: "Hoe ziet een leefbare gemeente er in de toekomst uit?" In meerdere bijeenkomsten ontwikkelden zij voorstellen die werden vastgelegd in een Burgerakkoord. Dit akkoord is aangeboden aan de gemeenteraad, die toezegde met de aanbevelingen aan de slag te gaan.

17. Referendum

Rol/functie: Politieke participatie: Versterken van politiek bewustzijn en betrokkenheid

Omschrijving: Bij een referendum of volksraadpleging spreken inwoners zich via een stemming uit over een concreet voorstel of richtinggevend onderwerp. Het kan gaan om een bindend referendum, waarbij de uitslag direct wordt overgenomen, of een raadgevend referendum, waarbij de uitslag als zwaarwegend advies dient voor de gemeenteraad. In beide gevallen wordt de hele gemeenschap betrokken bij een belangrijke keuze, wat de legitimiteit en het draagvlak van besluiten kan vergroten.

Status: is in de gemeente Medemblik op dit moment niet juridische verankerd en dus niet mogelijk.

Illustratief voorbeeld-referendum over betaald parkeren

In een gemeente werd een referendum gehouden over de invoering van betaald parkeren. Inwoners mochten zich rechtstreeks uitspreken over dit voorstel. Een meerderheid stemde tegen, waarna de invoering werd uitgesteld en aangepast.

